

«Men mazarymyň bolmagyny islämok»

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Medisina, Satiriki hekaýalar, Sözler, Türkmen dili
написано kitapcy | 23 январа, 2025

"Men mazarymyň bolmagyny islämok" EZIZ NESINIŇ IŇ SOŇKY GÜNLERI WE ÖLMEZINIŇ ÖŇ ÝANYNDA EDEN WESÝETI: **«MEN MAZARYMYŇ BOLMAGYNY ISLÄMOK!»**

Hakyky ady Mehmet Nusret bolan dünýä belli türkíýeli satıraçy ýazyjy 1915-nji ýylda Stambulda garyp maşgalada dünýä indi. Ol satira, proza, drama žanrlarynda we şygryýetde türk hem-de dünýä edebiýatynyň altyn hazynasyna ençeme eserler bagyş etdi. ÝUNESKO-nyň «Index Translationum» žurnalynyň berýän maglumatyna görä Eziz Nesiniň ady dünýä dillerine eserleri iň köp terjime edilen ýazyjylaryň arasynda öňdäki orunlary eýeleýär.

Ýazyjynyň iň gowy hekaýalary türkmen diline hem terjime edilip, üç gezek aýratyn kitap görnüşinde («Şermende haçan doguldy?», «Aýal bolaýan bolsam...») neşir edilipdi. Sowet döwrüniň türkmen metbugaty Eziz Nesiniň satiriki hekaýalaryny geçen asyryň 60-njy ýyllaryndan bäri hemişe diýen ýaly çap edip geldi. Garaşsyzlygymyzy gazanansoň hem onuň hekaýalary orta mekdepleriň okuw kitabyna girizildi. Şeýle-de www.kitapcy.ga saýty-da onuň ýazyjy Täçmämet Jürdekowyň, žurnalist Döwlet Esenowyň, terjimeçi Kemal Yklymowyň terjime eden hekaýalaryndan hem-de öň türkmen diline geçirilmedik iň gowy hekaýalaryndan birnäçesini terjime edip okyjylaryň dykgatyna ýetirdi, gelejekde hem bu asylly iş dowam etdiriler. Eziz Nesin türkmen edebiýatynyň hem uly dostudyr. Onuň Aşgabatda döredijilik saparynda bolanda, özi ýaly satirik ýazyjymyz Täçmämet Jürdekow bilen bile düşen suraty «Edebiýat we sungat» gazetiniň 2017-nji ýyldaky sanlarynyň birinde çap edilipdi.

Eziz Nesiniň syýasy garaýşy, tutanýerliligi we batyrgaýlygy,

onuñ ateistik ynanjy üçin käbir gatlaklaryñ ýiti tankydyňa ýyggy-ýyggydan duçar bolýandygyna garamazdan her bir edebiýat adamsyna nusgalyk ýazyjydyr diýilse hiç bir babatda öte geçildigi bolmaz. Ýazyjy ýaşan ömründe ellä ýakyn edebi baýraga mynasyp boldy.

1995-nji ýylyň 6-njy iýunynda Türkiýäniň Izmir şäherinde aradan çykan ýazyjy ertesi gün öz wesýetine eýerilip, hiç hili depin işleri ýerine ýetirmezden we mazar ýeri belli edilmezden Nesin fondunyň howlusynda jaýlandy. Çünki Eziz Nesin ölmezden öň: «Jynazamyň okalmagyny islämok» diýip wesýet edipdi. Ol wesýetine şeýle täsin jümleleri ýazypdy:

«Meniň wesýet etjek iň esasy zadym: şu jynaza diýilýän masgarabazlyk, ikiýüzlilik... Bir söz bilen aýdanynda, halamok, ýigrenýän şu jynaza diýilýän kezzapçylygy... Bu söz agzalsa, edil ýöne ýüregimden sanjyp, posly kütek pyçak sokulyp çykarylan ýaly bolýar...»

Şular ýaly gam-gussaly çagymda ýeke galmak isleýän. Fondda çagalaryň ýanyna gitmelem däldim. Wesýetnamamy ýazyp bilen bolsam, birinji maddasy «Jynazamy okamaň!», yzyndanam «Gazetlerde ölendigim hakyndaky habarlary çap etmäň...» diýen söz bolardy. Hemme ýere, hemme işe ýetişişip bilmeýşim ýaly wesýetimem ýazyp bilmän gijä galdym.

Ölemsoň nähili depin etjekleriji bilmesemem, ölmezimiň öň ýany meni jaýlanlarynda ediljek ýasamalygy azajygam bolsa duýup bilýän...

Dirikäm hiç bir borjuny ýerine ýetirmedik birgiden adam meniň jynazama durup «iň soňky borjумыzy ýerine ýetirdik» diýip, ýalandan öz-özlerini aldarlar...

Maňa jynaza okalmazlygy üçin näme etsem gowy bolarka? Ah, şu zatlaryň barsyny wesýetimde ýazan bolsam gowy bordy...

Bir isosorbit içäýsemmikä? (Isosorbit – kellagyry dermany - t.b.). Yzalarym barha ýygylaşýar we köpeliýär. Meniň meýdimiň döwlet hassahanalarynyň birine berilmegini we medisina ugrundan okaýan talyplaryň kadawramyň üstünde sapak geçmegini isleýän. Munuň şeýle bolmagyny hasam köp isleýärim.

Wesýetimde şeýle ýazsam gowy bordy: Nämäm bolsa, näme eden

bolsam hemmeleriň olary gutaryança peýdalanmagyny, hiç zadymyň zaýalanyp gitmezligini isleýärin. Menden soň ýeke galjak zat jesedimdir, goý, ondanam kim nähili peýdalansa peýdalansyn.

Ýöne meniň gadyrdan hekim dostum näme üçindigini aýtman, mydama bu pikirime garşy çykýar... Sebäbine düşünmänem duramok. Belkäm, ol duýguçyllyk edýändir.

Wesýetimi ýazyp bilen bolsam, üçünji maddasy mazar hakynda bolmalydy. Garaýyşlarym meniň özüme degişlidir we olara «näme üçin eýle, näme üçin beýle..» diýilmegini islämok. Özgeler özüne nähili mazar etdiresi gelse etdiribersin, emma men öz mazarymyň bolmagyny islämok. Men adamyň ölenden soň ruhunyň barlygyna ynanamok, ýeri onsoň, onuň mazarynyň bolmagynda we gerekliliginde näme many bolup biler?

Talyplar tejribe geçirip bolansoň, meýdimi hiç hili jynaza çäresini geçirmezden Nesin fondunyň howlusynyň içinde haýsam bolsa bir ýere gömüň we ol ýere daşdyr tümmek ýaly yşarat ýa belgi goýmaň. Gülem goýmaň. Meniň görmedik, ysgamadyk güllerim meýdimiň gömlen gumunyň üstünde süllerip çüýräp galsa diýseň gynanaryn. Gül diýeniň berilen adamyny begendirse ýagşy.

Meni gömeniňizi Nesin fondunyň bir çagasy-da göräýmesin. Yzyndan aglanmasyny, ýas tutulmasyny, hatyrama nutuk sözlenmegini hem islämok. Meni gömen ýeriňiz wagtyň geçmegi bilen ýatdan çykyp gitsin...

Ýere gömlen jesedimden mundan beýläk tebigat, tebigy barlyklar peýdalansyn. Wesýetimi ýazyp bilmändigim üçin ölenimden soň mazar meselesiniň düşünişmezlik döretjeginden çekinýän. Türkiýede gonamçylyklar dinlere görä bölünendir. Dinsizler üçin mazar ýeri ýok. Men bolsa musulmanlaryň «ýatmaga mazary-da ýok, görem kabul etmez şony» diýýänlerinden». Sözler